

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid, & quotuplex sit Logica?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

PARS I.
TRACTANS PROLEGOMENA,
MATERIAM DE DISTINCTIONE ET
ENTE RATIONIS.

PROLOGUS.

Absolutâ parte Introductoriâ ad universam Philosophiam aggredior ad corpus primamq; ejus partem, Logicam scilicet, quæ incipientibus spinosa videtur & dura, ut propterea multi abeant retrò, occinentes sibi quoq; ; durus est hic sermo quis potest eum audire? quia tamen nihil tam difficile quòd non dulcis solertia vincat, nec spinæ lædant nisi incautè tangentes, neq; saxa dura offendant nisi incurios, apum instar relictis aculeis de spinis rosas carpendas, oleumq; de saxo durissimo legendum puto, & sic materiam proponam totam, in prima verò parte hæc agam & tractabo non modo Prolegomena, verùm etiam de distinctione & ente rationis, quamvis incomperito sit materias hæc considerare, magis esse Metaphysici, quam Logici, ut proinde putet Suarez d. 54. errorem esse de ente rationis tractare in Logica, existimo tamen perinde esse ubicunq; tractetur locorum, dummodò non ignoretur, unde utiliùs censeo hic eas explicare, quoniam per totam Logicam continua de ente rationis est mentio, distinctio adhuc magis hunc locum sibi vendicat, cum ea differendi modi pars sit, sequitur etenim divisionem, quam qui discretè adhibet benè docet, & benè defendit, quâ ignoratâ dubium non est quemq; gravius audire, quare cum universale sit, distinctionem claritatem parere, tenebras confusionem. Igitur sit

DISPUTATIO I.
DE NATURA LOGICÆ.

QUÆSTIO I.

Quid & quotuplex sit Logica?

Datur Logica.

Logicam Dari res omninò est certa & manifesta, ita qui contra diceret sapientissimos, imò & sanctissimos Doctores qui eam secuti, aut commentariis illustraverè, insipientiæ & amentia argueret, cujus inventores qui fuerint fusè tradunt plures Scriptores, & inter alios Conimb. & ut loquar cum D. August. lib. Civit. cap. 25. Neq; enim ipsi (id est antiquiores Philosophi) instituerunt ut ita esset, (scilicet Philosophia tripartita in Rationalem, na-

turalem, & moralem) sed ita esse potius invenerunt; Ad quæstionem ergò veniendo congruentissimum duxi ante alia examinare ejus naturam, quidq; per Logicam intelligatur explicare, nam de rebus agendo nominum rationem indagare nequaquam supervacaneum esse dixit Plato in Cratylò, quem Aristoteles quoq; sequitur I. post. I. dum dicit, Omni disputationis initio Etymologiam & vocis interpretationem præponendam esse, Quare nota veteres Philosophos diversimodè sumpsisse Logicam & Dialecticam nam Dialecticam dicebant facultatè disceptandi & differendi ex probabilibus; quibus faveret quoq;

Varia Logica acceptio-

quoq; Aristoteles 1. top. 1. dicens Dialecticæ proprium esse de qualibet re probabiliter dis-
serere, & consonat Etymologia nominis, deriva-
tur namq; à verbo Græco διαλέγεται, unde
eam Græci dicunt, διαλογος, 1. Διαλέξις, quod
Cicero lib. 3. de nat. Deorum interpreta-
tur probabiliter disputare; Logicam verò ap-
pellabant artem conficiendi demonstrationem,
quod quam facile asseruerunt illi, tam difficile
negari potest ab aliis, nam ex Etymologia no-
minis quod est à verbo Græco λόγος latine ser-
mo, seu ratio, unde ipsi vim sumebant non plus
artem conficiendi demonstrationem, quam fa-
cultatem disputandi ex probabilibus deducere
possunt, nisi forè Dialecticam voluissent esse
partem Logicæ, sit ut sit, consuetudo moder-
norum jam obtinuit ut pro eodem sumantur,
nam ut utar verbis D. Augustini lib. 3. contra
Academicos cap. 13. Docuit me Logica cum
dere constaret propter quam verba dicuntur, de
verbis non debere contendere. Itaq; ad primam
partem quæstionis.

DICO I. Benè describitur Logica: Quòd

fit ea Philosophiæ pars in qua docetur quonam modo
verum à falso de terminandum sit. Ita D. Augusti-
nus in terminis lib. 2. Doct. Christ. cap. 34.
quod in eadem penè verbis repetit lib. 2. Civitat.
cap. 7. dum dicit, Logicam esse eam Philosophiæ
partem in qua investigatur ratiocinando, quid in ipsis
ratiocinandi regulis certa conexione trahatur, aut
quid non sit consequens, vel etiam repugnet. Con-
cordat D. Bernardus in tractat. de vita solita.
cap. 15. dicens Ratiocinatio (sic enim vocatur
etiam Logica) est rationis inquisitio, scilicet quo-
modo verum à falso determinandum sit. Nec
multum discrepat ab illa quam Recentiores
communiter tradunt, scilicet quòd sit facultas re-
gulas intellectus in operando directivas & ab errore
conservativas considerans, nam loco quòd hi Au-
thores dicunt esse facultatem, exprimitur cla-
rius per hoc quod dicatur eam esse Philosophiæ
partem, & ubi illi ponunt considerans, nostra
verius habet, docet, imò in illorum Autho-
rum videtur una particula superflua, si enim
regulas tradit in operando directivas, jam eo
ipso ab errore conservativas proponit, & si pro-
ponit ab errore conservativas, eo ipso in ope-
rando directivas tradere consuetur, ita ut una aut
altera pars superflua videatur. Patet deniq;
conclusio ex regulis bonæ definitionis, nam
constat genere & differentia, genus namq; est
ea Philosophiæ pars, cætera verò locum differen-
tiæ habent, ergo. Notandum tamen hic non esse
definitam nisi solam Logicam docentem, quam
consequentèr applicare poteris Logicæ utenti,
sed ad secundam partem progrediendo.

DICO II. Logica Primò dividitur in naturalem &

artificialem ut tradit Philosophus Elench. c. 8.
& in finem D. August. lib. 2. Civit. cap. 7. Na-
turalem definit idem Doctor Sanctus libro 83.
q. 31. Innatam vim naturæ per quam homo per-
spicit ea quæ sunt, sive est ipse intellectus in quan-
tum habet virtutem ritè apprehendendi, judi-
candi & discurrendi. Artificialis est ipsa quam
paulò ante definivi, nec enim in abstracto defi-
niri poterant, cum naturalis sit substantia, al-
tera sit accidens, à quibus non abstrahitur uni-

voce præter ens quod non est Logica. Artifi-
cialis iterum subdividitur in docentem & uten-
tem, docens est ipsa cognitio modorum sciendi,
seu illarum Regularum secundum quas intel-
lectus in quacunq; materia discurrere potest &
verum à falso determinare; & hæc cognitio vo-
catur Logica docens actualis, seu actus Logicæ
docentis, facilitas verò quam talis cognitio sæpè
repetita gignit & relinquit, appellatur docens
habitualis, seu habitus causatus ab actu Logicæ
docentis. Utens est exercitium per quod
intellectus utendo regulis à docente traditis
conficit operationes conformiter illis, quæ con-
fectio vocatur actus Logicæ utentis, facilitas
autem ex frequentatis actibus generata, dicitur
Logica utens habitualis. Sed controversatur
inter Authores, num Logica secundum omnes
suas partes benè dividatur in docentem & uten-
tem, partes verò Logicæ sunt, topica, sophisti-
ca & demonstrativa. aliqui enim putant, secun-
dum partem topicam tantummodò benè dividi
Logicam in docentem & utentem, alii verò se-
cundum omnes partes asserunt bonam esse Lo-
gicæ partitionem in docentem & utentem, cum
quibus etiam

DICO 2. Divisio Logicæ docentis & utentis

secundum omnes suas partes est bona. Ita Maffrius,
Ruvius, Averfa, Didacus à Jesu, &c. contra
Complut. & Conimb. Probatur conclusio primò,
Quia in omni parte Logicæ, seu tam in par-
te topica, quam demonstrativa & Sophistica,
non modò traduntur regulæ quomodo actus
elici debeant, sed etiam actualiter fiunt & eli-
ciuntur, ergò. Prob. 2. Logica secundum Ad-
versarios benè dividitur in docentem & uten-
tem quoad partem topicam, quia confectio &
cognitio illius Syllogismi ad ipsam pertinet in
quacunq; materia fiat, sed confectio & cog-
nitio demonstrationis ad Logicam pertinet in
quacunq; materia fiat, ergò: ma. est certa; pro-
batur minor eadem ratione quæ confectio Syl-
logismi demonstrativi non pertineret ad Lo-
gicam, sed ad illam scientiam in cuius materia
fieret, illa etiam ratione confectio Syllogismi
topici non pertineret ad Logicam, sed ad illam
scientiam in cuius materia exerceretur, verbi
gratià, ad Physicam, si in materia Physica fieret,
sed hoc non admittunt Adversarii, ergò neq;
primum. Confirmatur, quia licet in illo casu
materia esset Physica, vel Metaphysica, & sic
ratione materiæ ad illas scientias pertinere de-
beret, nihilominus quoad formam & modum
adhuc ad Logicam attinet & spectat. sed nova
hic exoritur difficultas, scilicet quomodò hi duo
habitus Logicæ docentis & utentis inter se di-
stinguantur, quam quæstionem ut resolvam ne
in hac sum longior, expedit nova quæstione.
Sit igitur

QUÆSTIO II.

Quomodo Logica docens & utens inter
se distinguantur?

Difficultas hujus quæstionis potissi-

imum versatur circa habitus, nam actus Logicæ
docentis & utentis distingui realiter quasi
omnium est sententia, nam convenit ipsis po-
tissimum distinctionis realis signum, scilicet,
quod

IV.

Divisio Lo-
gica bona est
secundum
omnes par-
tes.

I.

Actus Lo-
gica docentis
& utentis
realiter di-
stinguuntur,
quod

III.